

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju 10% — pust. — Za odgovor je priložiti začetek. Telefon številka 118.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 5. (18.) marca 1913.

Ako vsi znani ne varajo, Skadar se diplomatskim odločam namenjuje Albaniji. — Ali prema uveravanju na najmerodavnejši crnogorske strane, može se ipak suditi, da Crna gora ni posle diplomatske odluke, da Skadar pripadne Albaniji, neće odustati od svog pozitivnog zahteva, da on ostane u njenim granicama i u njenom državnom posedu...

Navajam doslovno gornja dva pasusa iz uvodnega članka sinočnje „Samouprave“, organa srbske vlade, ker sta zelo značilna ne samo za sedanjost, temveč tudi za bodoči razvoj nadaljnjih dogodkov na Balkanu in — eo ipso — tudi v Evropi.

Iz gorjega je razvidno, da si stoji na spopadu dva popolnoma nasprotujoča si stališča. Ako pripade Skadar Albaniji, ne more ga zahtevati zase Crna gora in obratno. Iz tega zapletenega vprašanja je težko najti kompromis med temi dvema stališči. Nekdo mora popustiti.

Nastaja tedaj samoposebi vprašanje: »Kdo bo oni, ki bo odstopil od svojih zahtev?«

Da dobimo odgovor na to, je treba predvsem vedeti, na kake razloge se opira nasprotujoči si stranki s čim morata utemeljiti in podpirati svoje zahteve in kake posledice more — odnosno mora — izvajati poraženi. Posebno posledice so za nas najvažnejše.

Vprašanje Skadra je takorekoč sestavni del albanskega vprašanja. Propagatorjem »avtonomne Albanije« niso bili merodajni samo lokalni — lahko rečemo celo ne — pač pa predvsem zunanji interesi, katerih nevarnost je bila provzročena po vojnih uspehih ene bojujočih se strank.

Tu prihajajo predvsem v poštev ekonomični in nacionalni interesi in deloma tudi politični.

Za ekonomično ekspanzivnost zainteresirancev v albanskem vprašanju na Balkan mora biti vsak razsoden trgovec, podjetnik itd., skratka vsak davkoplačevalec dotičnih držav.

Ti trgovinski interesi pa sami na sebi niso bili nikoli ogroženi in bi tudi danes ne bili, ako bi se jim ne pridružili nacionalni interesi. Komplikacija obeh pa je izzvala še politično vprašanje na površje.

Ko bi — na Balkanu zainteresirane velesile — videle edino le svojo gospodarsko korist in ne iskale drugih — odpor izjavljajočih — vprašanje ter mirno in res nevtiralno opazovanje iz nepristranskih in nesebičnih namenov, dogodka na Balkanu, ki so bili neizogibni, danes bi te dogodke že

pristevali v zgodovino. Dosedanji prijateljski odnosi med balkanskimi državami in sosednimi velesilami bili bi danes popolnoma neizpremenjeni, odnosno bi se — vsled večjega trgovskega obrata — še bolj utrdili. Toda velesile, ki se danes zavzemajo za Albanijo, imajo — poleg ekonomičnih — tudi — dasi ne faktičnih — nacionalne interese na Balkanu.

Že l. 1886. je dr. Sprenger točno označil te interese s sledečo izjavo: »Vzhod je edini teritorij na svetu, ki ni okupiran od velesil. Nemčija se mora truditi, da izpodrine Kozake (Rusijo) in da zavzame najlepši in najplodovitejši kraj na svetu.«

Sedaj nam je jasno kakšni razlogi so vodili dotične velesile na diplomatskem polju proti balkanskim narodom.

Balkanski narodi — in to ne samo danes — imajo svoje kulturno-nacionalno težnjo v Rusijo, kar je popolnoma naravno, tega jim noben razsoden človek ne more zameriti. Bolj naravno bi pač bilo, ko bi kdaj — kar se pa ne bo nikdar zgodilo — recimo Nemčija ali Italija dosegla na Balkanu absoluten vpliv.

Toda kulturno-nacionalne bratske in iskrene razmere niso mogle nikakor škodovati čisto trgovskemu interesom drugih velesil, ker so komunikacijske zveze veliko bolj ugodne za Avstrijo, Italijo in tudi za Nemčijo, kot za Rusijo. Četudi bi Srbija imela izhod na morje, bi kljub temu Rusija ne mogla konkurirati sosednjim državam. Prijateljski odnosi in ugodnejše zveze bi ruski izvoz vzdražale na sedanji sorazmerni višini.

Tu pa prihajajo v poštev nacionalni interesi.

Nemčija ima kruha samo za 40 milijonov prebivalcev, za ostalih 25 milijonov pa mora iskati nadomestila drugje in to bodisi v kolonijah, ali pa v drugih državah. Dosedaj je eksportirala svoje ljudi tudi v Avstrijo, toda ta sama potrebuje ekspanzivnosti v trgovini in industriji, tembolj, ker nima kolonij in ji je edin trg na Balkanu. Kot zvesta družica Nemčije, mora Avstrija žrtvovati svoje ekonomske interese za Nemčijo, ki ima že danes na Balkanu celo armado trgovcev, potnikov in agentov.

Interesi Nemčije in Avstrije so le navidezno paralelni.

Ako Avstrija odpove svojo brezpogojno službo Nemčiji in spremeni smer svoji nemško-nacionalni politiki, je Nemčiji za vedno zaprt pot na Balkan. V nasprotnem slučaju pa, da ostane Dunaj tudi nadalje pod vplivom Berlina, je Avstrija škodovala sama sebi in deloma tudi Nemčiji.

Javno mnenje na Balkanu je danes naperjeno proti Švabom — tedaj Avstrijem in Nemcem. Nemci bodo znali kljub temu svoje ljudi spraviti na Balkan in forsirati nemške produkte, Avstrija pa bo odnesla odij prebivalstva vsled svojega nepotrebnega

ga vmešavanja, ker ravno ona bo stvariteljica bodoče balkanske konfederacije. »Pritisniti jače, sve to više skače«, pravi Srbohrvati.

Oni »Drang nach Osten«, ki se izvaja že od l. 1878. stalno in sistematično, ne bo prinesel Nemčiji onih sadov, ki jih pričakuje, pač pa bo ogromno škodoval Avstriji.

Temu pa se še pridružujejo idealni nacionalni interesi ter politična ekspanzivnost.

V tem oziru pa poznamo vsi pangermanistične težnje in ravno tem se imamo tudi Slovenci največ zahvaliti za vsa naša zapostavljanja in raznarodovanja. Velenemška reka, ki grozi poplavit vsi Balkan in tudi Malo Azijo, si mora vendar napraviti svojo strugo preko naših glav. In posledice te pruske balkanske politike čutimo mi še najhuje in potem tudi vsi avstro-ogrski Slovani.

Avstrija ima baje svoj specijalen političen interes na Balkanu v tem, da ji preti od pojačanih balkanskih sosedov teritorialna nevarnost za njene južne Slované.

»Pravda« je v tem oziru spregovorila odkritosrčno besede napram Avstriji.

1. Srbija želi mirne, normalne korekne odnose z Avstro-Ogrsko v mejah recipročnosti in ravnopravnosti vzajemnosti.

2. Vloga, katero igra Avstro-Ogrska proti osvoboditvi balkanskih narodov in posebno napram interesom in nalogam srbskega naroda, izključuje za vedno kakršnokoli »benevolenco«, zaupanja in navdušenja za njihove medsebojne razmere.

3. Vsled tega bo Srbiji in vsaki srbski vladi osnovno načelo za vse medsebojne razmere: imeti kar najmanj posla z Avstro-Ogrsko.

4. Srbija ne zahteva od Avstrije ničesar, ker ničesar od Avstrije ne potrebuje, kot prost prevoz, ki je v isti meri tudi Avstriji potreben skozi Srbijo, ter se vzajemno pogovore in zavarujejo.

5. Srbija ne bo preko svojih mej nikdar izvajala neprilike v Avstro-Ogrski, niti ne bo trpela, da se kdo vmešava v notranje zadeve Srbije. Srbija more škodovati Avstro-Ogrski veliko bolj, kot Avstro-Ogrska Srbiji. Toda Srbija bo srečna in zadovoljna, v okvirju sedanjih njenih meja, ako bodo tudi avstrijski Jugoslovani srečni in zadovoljni v Avstro-Ogrski. Vsled tega je naloga Avstro-Ogrske, da jih zadovolji v njihovih narodnih, političnih in socialnih pravicah. Ako ne bodo srečni in zadovoljni Jugoslovani pod Avstro-Ogrsko, Srbija ne more biti zato odgovorna, Srbija bo vedno lojalna sošed vsem sosednjim državam, tedaj tudi Avstro-Ogrski.

Tem izjavam bi ne bilo ničesar dodati, pač pa čitamo med vrstami nekaj drugega v tej srbski izjavi.

Ako hoče Avstrija prijateljske odnose na Balkanu, naj zapusti velenemško politiko, naj se odpove berlinski diktaturi in naj raje vso svojo pažnjo obrne na svoje Jugoslovane, naj zadovolji in osreči te poslednje z lastno avtonomijo v okvirju habsburške države — in Balkan je Avstro-Ogrski odprt.

Ne zanikam Avstro-Ogrskih interesov na Balkanu, nasprotno priznavam, priznavam celo, da so ti interesi danes zelo ogroženi, toda tega ni kriv sedanjih balkanski položaj, pač pa famozna, vratolomna avstrijska politika.

Avstrija pa je morala potegniti železo iz ognja, toda zagrabila je z golo roko, pozabila je, da ima klešče v podobni Jugoslovani. In kaj bi bilo, da bi te klešče, na katere je že zdavnaj popolnoma pozabila in jih prepustila uničenju nemški in mažarski rji, obrnile svoj sprednji konec proti njej in jo primerno včipnile, da jo opozore na svojo ekspanzivnost.

Za nadomestilo Jugoslovani — iz zgolj fanatične nemško-nacionalne politike, hoče Avstrija podeliti avtonomijo neki imaginarni Albaniji, češ, da si s tem zasiguro svoje trgovske interese, za katerimi se skriva — pangermanizem in boj proti Rusiji za nadvlado na Balkanu. Nehoneta špekulacija!

To so torej razlogi današnje napetosti in nasprotstva dveh diametralnih stališč, ki sem jih postavil na čelo tega pisma.

Da pa more Albanija vršiti vlogo velenemškega emisarja, mora imeti veliko prostora, čim več, tem bolje. Za obljudenje se Nemci že porinejo.

Skadski vilajet je precej velik in bi z njim bile ubite dve muhi z enim udarcem; povečala bi se Albanija in oslabil Crnogora — odnosno Srbija — kar je v današnji balkanski konstelaciji — po mnenju Avstrije zelo velikega pomena.

Kake važnosti je za Crnogoro Skadar pa pač najbolje kaže gori citirani pasus »Samouprave«.

Hriboviti in skalnati crnogorski kraji ne nudijo svojim prebivalcem zadostno življenjskih potreb in vsled tega morajo v svet s »trebuhom za kruhom.« Crnogorci dobimo povsod, tudi na Kranjsko prihajajo. Vsled tega jim je Skaderska rodovitna dolina ne samo dobrodošla, pač pa življenjskega pomena, ker ta mala državica, ki živi med življenjem in smrtjo že stoletja popolnoma samostojno in mirno, je pač vredna boljše usode.

Vseh drugih tudi važnih razlogov ne bom navajal, ker sem že itak predaleč zabredel, in bi bilo tudi nepotrebno, ker vsak razsoden človek mora priznati, da zasluži Crnogora v polni meri prednost glede Skadra in to prej, kot kaka »albanska država«, katere sploh ni še.

Avstrija utemeljuje svoje zahteve na pogrešeni premisi, češ, »Balkan balkanskim narodom« in tedaj tudi »Albaniji Albancem«. Zagovarja to svoje stališče iz kulturnega gledišča, v imenu civilizacije Arnavtov, povzdiguje in pretirava njihovo moralno in materijelno vrednost, med tem pa spretno skriva svoje prave namene. Dejal sem spretno, ker tudi hinavca ne poznamo prej, dokler ne poznamo njegovega ozadja.

Kot strašilo pa obeša Avstrija na svojo katoliško — kulturno zastavo rusko kučmo, v boj za mohamedance, da nas Rusija ne prekosi s svojo slovansko politiko.

Crnogora ima odkrite in pravične argumente, ki se naslanjajo popolnoma na razloge oblegovanja Skadra.

Avstrija ima za seboj Nemčijo in deloma tudi Italijo, nadalje Rumunsko in seveda tudi Turčijo in — Albance. Javno mnenje njenih zavznikov je le v toliko na njeni strani, v kolikor se krijejo z njenimi zahtevami interesi dotičnih držav — oziroma prebivalstva teh držav. Dobri dve tretjini v Avstriji so proti špekulativnim in nevarnim nameram države v Albaniji, v Nemčiji je seveda večina za brate Albance, v Italiji je javno mnenje razdeljeno in bi velika večina Italijanov zaželela letnico 1866. rajše kot reševati Albance. Rumunski ima gotove interese v Albaniji; Turčija pa seveda privošču Avstriji Albanijo iz celega srca.

Razpoloženje za skrajnost je za Avstrijo minimalno in je že njena nesmiselna mobilizacija zadela na hud odpor. V Nemčiji je navdušenje večje, ker so si svesti, da se ne bodo bojevali samo za Albance, ampak tudi za druge svoje postranske interese, v Rusiji in Francoski.

Nasprotno pa ima Crnogora veliko boljše pozicije. Iz sigurnega vira lahko trdim, da ima Crnogora pismeno obvezo Rusije, katere bo Crnogoro v vsakem slučaju podpirala v skaderskem vprašanju. Poleg Srbije stoji Crnogori na razpolago cela balkanska zveza, Francoska in Anglija. Ako je tedaj skadski vprašanje na diplomatskem potu rešeno v smislu, da Skadar pripade — načelno — Albaniji, je to znamenje, da Skadar pade še pred zaključkom mira s Turčijo v srbsko-crnogorske roke.

Rusija se ne bo pustila osramotiti od Crnogore in jo tudi ne bo pustila na cedilu.

Za poraz v letu 1908, se bo Rusija maščevala še letos.

Rešitev skaderskega vprašanja v prilog Albanije je le spretna diplomatska poteza, da se evropski položaj še bolj zavozlja.

Posledice so tedaj neizogibne.

V krvavem koncertu bodele igrali glavno vlogo Rusija in Av-

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

Okrog dveh popoldne se je prebudil Manfred.

Ozrl se je s tistim začudenim pogledom, ki sledi vročičnim krizam, in se je spomnil, da je videl to, kar gleda zdaj, že prej — v svetlem presledku med svojimi vročičnimi sni.

Poleg sebe je zapazil spečo Margentina.

»Blaznica!« je zamrmral. Hotel se je premekniti in vstati, a silna bolečina, ki jo je začutil v roki, ga je spomnila, kaj se je zgodilo z njim.

Kakor v plamenečih sanjah se je zagledal z Lantnéjem ob mostu Sen-Misel, kako čakata Doletovega iz prevoda.

Nato je prišel Kokarder s svojo strašno vestjo...

Sledilo je fantastično preplavanje Sene in besni dir proti Morbertovemu trgu... naskok na uličico, ki je vodila na trg... krik in trušč, grmada, ki je lizala s svojimi plamenimi do nebes, in galva arkebuz...

Nato je izgnilo vse!... Mahoma se je spomnil silnega obupa, ki mora tretji Lantnéja...

Kaj se je zgodilo z njegovim prijateljem?

Ali je padel v klanju v uličici, kakor toliko drugih rakovnjačev?

Ali še živi?

In če še živi, kolikšna mora biti žalost njegova! Manfred je zagledal v duhu svojega prijatelja, kako blodi okrog ugasle grmade in se ne more otrgati od te strašne slike... videl ga je nato, kako se vrača v Dvor Čudežev, predstavljal si je pretresljivi prizor: Lantné poroča Juliji in Aveti, da je Doletova muka dopolnjena!

Notranja vez med mislimi je zdaj opomnila Manfreda, da nima več česa početi v Parizu. Prišel je bil, da pomaga Lantnéju rešiti Doleta... Usoda je bila namenila drugače. Dolet je bil umrl na grmadi... Misel, da bi ostal še dalje v mestu, kjer se je zgodila tako gnusna in podla okrutnost, je navdala Manfreda z nepremagljivo grozo.

Brž je bil gotov njegov načrt: poiskati Lantnéja in ga iztrgati iz njegove žalosti.

Tudi Julijo in Aveto je hotel vzeti s seboj.

Domišljiva ga je prenesla nato v Fontenblo.

Kaj se godi tamkaj?

Ali se je posrečilo delo, ki ga je bil zamislil mojster Flerial?

Vse te misli in vprašanja so se križala in zapletala v Manfredovem duhu.

Popadla ga je strašna tesnoba, in misel, da bi ostal zaprt v tem blogu, nepremišljen in onemogel letnik

svoje strežajke, se mu je zazdela neznosna.

Z naporom vseh sil se mu je posrečilo vstati in obleči se.

Ko je bil spet na nogah, je zapazil, da mu razen ostre bolečine v ranjenem laktu ni zlega — samo slab da je vsled obilne izgube krvi.

Pogledal je okrog sebe, da vidi, ali ni kje steklenice vina ali drugačnega okrepčila.

Margentina je spala globoko spanje.

»Mlad mož je ni hotel zbuditi. Uboga žena!« je zamrmral, ko je pogledal za hip v raztegnjene črte blazničnega obraza.

In ko ni našel tega, kar je iskal, je zapazil v kotu luknjo v zidu, ki je očividno nadomeščala omaro za spravljane dragocenejših reči.

»Nemara najdem tu kaj zase,« je zamrmral.

Tiho je stopil k omari in segel z roko vanjo.

A roka je otipala papir.

Manfred je vzel papir in ga pogledal raztreseno.

Zdajci pa se je zdrnil.

Papir — pergament, zložen in zapečaten kakor pismo — je imel napis.

In ta napis se je glasil:

»Manfredu.«

Za katerega Manfreda je bilo pismo?

Prav lahko, da zanj!

Pisano je bilo s trdno, krepko, nikakor ne okorno pisavo. Toda po-

teze mu niso bile znane.

Manfred je torej sklenil zbuditi Margentina. Rahlo se je doteknil njene roke.

Blazna ženska je zakričala osuplo, a nato je bušila v krehot.

»Torej si spet zdrav?« je dejala.

»Da, dobra Margentina. Toda povej mi, kaj pomeni to pismo?«

»Namenjeno je tebi.«

»Kdo ti ga je dal?«

»Ciganka mi ga je dala. Rekla je: Daj mu to pismo čez osem dni, ko bo zopet zdrav, a nikakor ne prej.«

»Ah! Ciganka ti je rekla to?«

»Ze prav; a jaz sem že zdaj popolnoma orkeval.«

Tako govorec je sedel Manfred na rob svojega ležišča in radovedno odprl pismo.

Že ob prvih besedah je začel zardevati in prebledeti po vrsti; Margentina je opazila v njegovih rokah lahno trepetanje.

Manfred je prečital pismo, kakor da ga hoče požreti s pogledom, nato pa ga je prečital še večkrat, počasi in pozorno.

Potrebno je, da ponovimo bralcu besedilo tega zanimivega pisma; pri tem ne izvajamo niti onih podrobnosti, ki so v izvestnem zmislu brez pomena za našo povest.

Cigankino pismo Manfredu.

Zdaj, ko mi to ne more več škoditi, ti hočem odkriti, v kateri deželi si rojen, in kako je ime tvojemu očetu. Obotavljala sem se, preden sem

storila ta sklep, zakaj prisegla sem bila pri Aldebaranu, veliki zvezdi svoje usode, da ti nikdar ne zinem besedice o tem.

Toda, kaj hočeš? Lahko da je umrlo v mojem srcu zaupanje in vera v zvezdo Aldebaran, kakor je umrlo v njem že marsikako zaupanje in marsikaka vera. In naposled — morda bi ti bila že zdavnaj razodela tvoje rojstvo in pokolenje — kajti vzljubila sem te bila — toda bala sem se nečesa, in tega ti ne mislim razložiti posebej.

Danes ni več utemeljen ta strah.

In zato čitaj moje pismo prav pozorno, zakaj videl me ne boš nikdar več; pojasnila pa, ki ti jih podam tu, vsebujejo mnogo podrobnosti, ki ti bodo koristile, ako hočeš najti svoje starše in biti spoznan od njih.

Vidiš torej, Manfred:

Pred dobrimi dvaindvajsetimi leti sem potovala z delom svojega rodu po Italiji, od juga proti severu. Prišli smo iz daljne Azije, iz pokrajine, ki se jih ne spominjam več in kjer prebivajo najstarejši mojega naroda. Prehodili smo bili Arabijo, nato pa Egipt, kjer smo ostali dolgo časa in kjer sem se naučila mnogih ved.

Ves naš rod se je vkrcal v Aleksandrijo — polovica na ladjo, ki je imela odpluti v deželo Turkov, druga pa na ladjo, namenjeno v Sicilijo; pri tej polovici sem bila jaz. (Dalje.)

strijla kot sekundanta Rusije bodele fignrali Francoska in Anglija, ki že danes delate skupne vaje na morju v Canale La Manche.

Črnagora požvižga na papirnatu resolucije Evrope in bo nadaljevala obleganje. Brez Črnogore se mir ne more zaključiti, ker je med pogoji zaključitve miru tudi izročitev Skadra zaveznikom odnosno Črnigori.

Ako ne pade prej, dobi Črnagora Skader itak v svoje roke, potem pa ga ne izpusti več. Kakor se je že večkrat slišalo v kategorično izrazi kralj Nikita, je ni sile na svetu, ki bi mu mogla vzeti Skadra.

V tem slučaju bi morala Avstrija z oboroženo silo udeležiti svojo zahtevo po Skadru, ker mednarodna konferenca nima svoje armade na razpolago, da bi mogla svoje sklepe tudi nasilno uveljaviti.

Avstrija bi napovedala vojno mali Črnigori, tu pa bo stopila izza rezerve Rusija, ki bo kratkoma prevela vsako nasilje na Črnogoro. Avstrija lahko vzame Skader, ako ga ji kdo da, dajati pa more le gospodar.

Rusija soglašala, da nima nič proti temu, če pripade Skader Albaniji, z drugimi besedami se pravi, naj se Avstrija obrne kam drugam s takimi vprašanji, če kdo ugotovi avstrijski zahtevi, naj ji v božjem imenu, toda sabljo v nožnici.

Zaključek imamo ta, da bo Avstrija primorana izvajati poleg strahovitega poraza — še bojne konsekvence z dvomljivim uspehom.

Važnost Skadra je tedaj izvanredna, naj si jo ogledamo od katere koli strani.

Črnagora, Slovanstvo zinaguel Mars.

Dnevni pregled.

Naša včerajšnja konfiskacija. Kakor je sneg pobelil letošnjo Veliko noč, tako je državni pravdnik nam včeraj pobelil »Dan«. Ne kot znak naše kapitulacije, temveč kot znak njegove kapitulacije pred resnico — naj se to smatra! Ha, ha! Avstrijska državna gospoda se boji že imena Jugovincev; boji se, da bi od mrtvih ne vstal Dušan Silni, boji se imen mrtvecev, ki so vsakemu Jugoslovancu sveta. Da, da, gospoda! Ni brez vzroka in ni brez podlage ta strah. Vstajenja dan Slovencev, ki ga skušate udušiti, bo napočil in najsi se nas kuje v verige močnejše od vašega sovražstva do nas. Letošnje Vstajenje ni bilo navadno vstajenje za nas, Jugoslovane; bilo je naše vstajenje, zgodovinsko vstajenje; vstajenje Svobode — vseh jugoslovanskih narodov izpod jarma katerega tudi rdeči svinčniki avstrijskih državnih pravdnikov ne bodo zamogli več preprečiti. Resnica ideje je pač jača od moči nasilja!

Avstrijski državni interesi. O tem hočejo avstrijski Nemci danes govoriti in se povpenjajo celo do trditve, da oni izdajajo list — t. j. »Domacin« — ki razširja med slovenskim ljudstvom državo — ohranjuje principe. Ta trditve je brezmejna infamija in laž! Mi se upamo danes trditi, da v Avstriji sploh državnih interesov ni in jih bo potreba šele ustvariti. To pa, kar danes delajo avstrijski državni, to pa ni nobena politika avstrijskih državnih interesov, temveč je čisto navadna avstrijsko - protidržavna politika — t. j. zgolj nemškonalna politika, državna politika z germanizatorič-

no tendenco. V Avstriji danes sploh državnih interesov Jugoslovani ne moremo pripoznati! Kajti državnih interesi brez jugoslovanskih interesov ne morejo v Avstriji eksistirati; »državni interesi« pa, ki so proti jugoslovanskim interesom, so pa protidržavni interesi, so nonsens in so poguba avstrijske monarhije. Državna ideja v Avstriji, ki ne vsebuje jugoslovanske ideje in ne daje nam Slovanom naših pravic — ta v Avstriji ne bo in ne sme biti več močjo! Zatorej so listi, ki širijo protijugoslovanske ideje, kakor »Domacin«, ne državo ohranjujo — temveč državo razdirajo element, so element, ki mora na vsakem slovenskem ognjišču postati žrtev ognja — še predno se ga kaj čita — in najsi je tudi subvencioniran od države in »Südmärke«, najsi nam ga prinese v hišo zastoj. Bodo pač morali priti na državna vodilna mesta drugi možje, ki bodo imeli res pravo — slovensko-avstrijsko državno idejo. Potem bo drugače!

Oficiozni listi. Kaj so oficiozni listi? Oficiozni listi so vsi oni, ki jih ustanovi vlada ali pa jih podkupi vlada, da pobija v njih kako idejo, ki bi narodu prinesla svobodo na škodo dotične vlade. Oficiozni listi se ločijo od uradnih listov, da so pisani v narodovem in ne nemškem jeziku. Včasih podkupi vlada tudi list kake politične stranke, ki je hudo razširjen med narodom, da piše v njeno in ne narodovo korist. Od vlade podkupljeni ali nalašč v to ustanovljeni listi — ki so pa vedno protislovanski v Avstriji — so oficiozni listi. Tak oficiozen list so Nemci na korist vlade ustanovili tudi v Ljubljani. Imenuje se »Domacin«. Bojte se ga, da vas ne okuži in zastrupi!

Zakaj se moramo vmešavati v albanske razmere pojasnjuje nam »N. Fr. Presse« tako: Potegniti se moramo za preganjanje ljudi v Albaniji, da ne bo nam kak bodoči Gladstone očital, da na celem zemljevidu ni kraja, kjer bi se mi ne borili proti svobodi... Da, ljuba Preša — Gladstone je imel prav, ako bo Avstrija v Albaniji hotela dokazati, da to ni res — je to ravno najlepši dokaz, da ni kraja na svetu, kjer bi se ne borila proti svobodi.

Mnogo dobrih dvotipov je bilo slišati zadnje dni. Sicer je naša diplomacija zadnje čase dovolj skrbela za snov — ampak ultimatum Črni gori je bilo res zadnje, kar smo mogli doživeti. Že dogodek sam je najlepši dvotip.

Urnost naših pošt. Prejeli smo: Pismo iz Žužemberka v Ljubljano rabi 4 dni, predno pride na svoj naslov. Ali ni to zanikernost! (Opom. uredn.) Brzjavka, ki je bila oddana na Dunaju dne 18. t. m. za »Dan« ob 11. zvečer in je naznanjala nam važno vest o umoru grškega kralja, je prišla k nam šele ob 6. jutraj. To v tolažbo onim, ki se pritožujejo. Taka urnost naše pošte dela glavnemu mestu lepo čast.)

Slovenskim železničarjem! Zadnje dobo se opaža, da nastopa naša soc. demokracija po jako čudnih poteh — terorizma. Sicer smo že precej vajeni na to prakso teh ljudi, vendar so se zadnje čase vrgli z vso silo na »Zvezo jugoslovanskih železničarjev« katera organizira in zastopa slovenske narodne železničarje. Posebno so pobesneli po zadnjem obnem zboru Z. J. Ž. in ni čudo, saj se je pokazalo, da je »Zveza« skozi preteklo leto nudilo nebroj tisočakov v korist in podporo svojim članom. Še posebej jim pa teži želedec ljubljanske podružnice

»Z. J. Ž.«, ter nje poedini delovni odborniki. Jako neokusno in obžalovanja vredno je, da se poedine odborniki z neslanimi in deloma žaljivimi priimki obkliča v »Zarja« samo vsled tega, ker oni niso in ne morejo biti pristaši soc. demokratov, kljub temu, pa storijo deseterkrat več za zboljšanje položaja železničarjev kot pa ti smešni kričarji. Očita se jim celo, da vlečejo mastne dohodke od »Z. J. Ž.« No če bi hoteli o tej točki malo temeljiteje očitati delovanje gospodov sodrugov, ne vemo kako bi jim to ugajalo, ker njih vesoljno koristarstvo je res že »svetovna specialiteta«. In če bodo še naprej tako nesramno izzivali in napadali, hočemo v prihodnje malo bolj odkrito govoriti. Z druge strani pa smo zopet lahko zadovoljni, da nas »Zarja« tako napada, ker s tem se bode naše delo podvojilo, nikakor pa ne rodilo tistega sadu kot ga oni žele. Od slej bomo slovenski železničarji še bolj delovali za našo organizacijo, ker »Zarjino« agitacijsko sredstvo se že opaža tudi v tem, da je ravno zadnje dni pristopilo 17 novih članov k »Z. J. Ž.«

Posebno so sociji pričeli s svojim brutalnim terorizmom na južni železnici. Sedaj so napravili imenike vseh tistih, ki so njih člani, a zopet tistih, ki niso, ter obersociji na podlagi teh imenikov že sedaj obljubujejo bojkot narodnim železničarjem na celi črti. Terorizem socialnih demokratov se je zlomil že marsikje in prepričani smo, da se bode tudi tukaj. Slovenski železničarji! Vi, ki čutite, da ste Slovenci, odgovorite tem internacionalnim zabavljačem s tem, da vstopite do zadnjega v »Zvezo jugoslov. železničarjev«, ker ta organizacija je pokazala, da je edina, ki resno in nesebično podpira svoje člane, ki ne razpisa članskega denarja za razne agitatorje. S tem da ste člani Z. J. Ž., koristite sebi kakor tudi svojim rodbinom, ker ona podpira vse, z druge strani je pa tudi vaša dolžnost, da delujete in agitirate za »Zvezo« pri vsaki priložnosti, ona naj bode Vaša mati in Vi njeni otroci in tako nastane velika rodbina — rodbina slovenskih železničarjev. Našim sodrugom pa povemo na ves glas: **napadajte kolikor vam drago, izzivajte in terorizirajte, ker to bode Vaš grob, a ob enem pa tudi rešitev slovenskih železničarjev!**

Narodni železničar.

Pri okrajnem sodišču v Laškem veje pravi Hochenburgerjev duh. To sodišče hoče popolnoma slovenske občine prisiliti, da bi nemški dopisovalci, Dopisuje namreč dosledno nemški, in se ne zmeni za pripombe v odgovorih, s katerimi se zahteva slovensko dopisovanje. — Neke občina se je naveličala teh obzirnih opominov in je ponovni nemški dopis okrajnega sodišča v Laškem kratkoma zavrnila, zahtevajoč slovenski dopis, upiraje se na določbo § 19 državnega temeljnega zakona, ki govori o pravicah državljanstva, katerega zastopajo županstva. To je pomagalo. Slovenske občine, posnemajte ta slučaj, odklanjajte odločno nemške dopise s strani tuzemskih uradov, ter se upirajte na določbo § 19. državnega temeljnega zakona, katerega je sklenil državni zbor. Temu zakonu se morajo pokoriti tudi vsi c. kr. uradniki do ministra, posebno, ker so za to tu, da čuvajo zakone.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Ljubljana.

— Kakor Iškariot med apostoli resnice, tako potuhnjeno in hinavsko raznaša »jugoslovanske laži« nemški »Domacin« med Slovence. Kakor Iškariot, ki je izdal vzvišeno idejo Gospoda, tako »Domacin« med drugimi slovenskimi časopisi podaja vzvišeno idejo jugoslovanstva. Iz vsake besede in vsake črke se vidi, da ta list izdajajo, plšejo in urejujejo Nemci. V zadnji številki piše o Albaniji — proti članku so nemške spake, slog jezika je popolnoma nemški. Inserati v listu so samo od nemških trgovcev v Ljubljani, tako da če bi hoteli priporočiti bojkot nemških podjetij, bi našli te inserente. Vsak Slovenec, ki bi se naročil na ta list, je izdajalec lastnega naroda in hkrati izdajalec jugoslovanske ideje. Strupenjak je ta list med drugimi slovenskimi listi, kajti Nemci ga izdajajo le zato, da bi zastrupljali Slovence z napačnimi nazori in jih odtujili od drugih Jugoslovancev.

— Naše trgovske in obrtne razmere. Piše se nam: Konkurenca je zdrava stvar, kar varuje kupovalce pred izkoriščanjem. Toda le zdrava konkurenca je koristna — nezdrava je škodljiva. S to slabo konkurenco spravljajo nerazsodni ljudje slov. trgovino bolj in bolj v židovske roke. Zadnjič n. pr. je neki list naznanjal, razprodajo (dražbo) v čevljarstvu drugi, pod tem pa je bil inserat pristno nemške firme, ki bo prodajala isto blago. Iz nekega lokala se je izselil židovski bazar in za njim se je vsled takoj drug židovski podjetje. Tako se židje podpirajo in si bolj in bolj osvajajo ljubljanski trg — domači trgovci pa hočejo drug drugega uničiti z nezdravo konkurenco. Treba je skrbeti, da ne bo propadala pred našimi očmi naša obrt in trgovina — na korist tujim tverdkam.

— Iz Zelene jame. Včeraj ob pol 7. uri jutraj je preminul Maks Šmon po dolgi in mučni bolezni v starosti 19 let. Blagi raniki je bil zadnje čase v bolnišnici v Gradcu. O Veliki noči se je napotil domu v Ljubljano, da bi med svojimi znanci praznoval velikonočne praznike. Pri tem ga je zalotila neizprosna smrt. Akoravno je bil v tujini, ni nikdar pozabil, da je sin slovenskih starišev. Pogreb ranjkega se vrši danes 25. t. m. ob 6. uri zvečer iz hiše žalosti Zelena jama št. 53 na pokopališče k Sv. Križu. Lahka mu zemljica.

— Iz Most. Velikonočni teden je razposlal župan Oražem okrožnico, da se morajo vsi občinski svetniki udeležiti vstajenja pri procesiji Sv. Petra v Ljubljani, ako ne, zadene jih globa božja. To okrožnico so podpisali vsi odborniki in s tem pritrdili, da se procesije tudi vdeležijo. Ali nekaj izrednega smo videli. Iv. Mavsar je korakal silno ponižno v tej procesiji. Črna, majhna in suha postava ali zato precej jezičen človek. Na obrazu se mu bere, da mu je njegov bližnji sovražnik. Iz ust mu šviga zlobnost in hinavstvo. Velikonočna spoved in tudi misijon ga nista poboljšala, ostal je pri svoji stari navadi. Nekdaj tako strasten socialista, je postal kar čez noč ponižno klerikalno jagnje in tako prodal svoj tako navdušeni socializem klerikalcem. Kakor prodaja poljski Žid svoje preležano blago, tako prodaja Janez Mavsar svoje prepričanje enkrat tel. enkrat oni stranki. Spominjamo se: Ko so se vršile manifestacije vsled splošne dragine pred dvema leti, kako sta Janez in njegova žena korakala na čelu tega sprevala in kako se je njegova žena prepirala, da bi ja ona bila prva, ki bi nesla tablico z napi-

som »Iz Most« pri sprevedu v Ljubljani. Ali Savel se je spremenil v Pavla. V tistem hipu, ko je tekla na Dunaju vroča delavska kri vsled enakih manifestacij, je Mavsar svoj socializem prodal fanatičnemu klerikalnemu Oražmu. Njegova žena pa je postala pohlevna Marijina devica. Kakor je nekda korakal za rdečo zastavo, tako koraka sedaj za žolto papeževo zastavo. Kar mu je bilo nekda tako zoprno, to mora sedaj hvaliti. Nekdaj ni dopustil, da bi njegovi otroci smeli hoditi v cerkev, še veliko manj pa njegova žena, sedaj je ravno nasprotno. Tak nastop človeka, ki je naklonjen socializmu, naravnost sili, da razmotriva tako sramotna fakta, ki jih ugotajajo v Mostah razni Mavsarji. Ali bode tako gnjusen nastop prinesel zaželenih uspehov socialnim demokratom? Najbrže ne. Zveza, ki jo tako pogosto obnavljajo s klerikalci razni Mavsarji, bode škodovala gotovo celi stranki. Ali Mavsar je že zmajal član železničarske organizacije. Kaj bi se naredilo s takim članom, ki bi si upal kaj takega storiti pred desetimi leti? Opozarjamo samo na en slučaj, ki se je pripetil v tistem času, ko je imela Ljubljanska železničarska organizacija samo 40 članov. Dotični je bil sramotno iz organizacije izključen. Pri tem je dobila organizacija ugled in kredit, ker je hotela imeti v svoji sredi značaje, socialne demokrate. Danes pa je glavna stvar, da plača vsak član na mesec K 1.20. Ni torej čuda, da se tako rapidno krši železničarska organizacija, ker po šteno misleči sodrugji kar trumoma zapuščajo tako organizacijo in nočejo imeti s takim efijantom nič skupnega. Zatorej se ne čudimo, da gre socialno demokratična stranka v Ljubljani rakovo pot.

— Gospa Lili Nordgartova v operi »Tosca«. V četrtek dne 27. (nepar) in v soboto, dne 29. marca (par) gostuje v naslovni vlogi opere »Tosca« odlična umetnica gospa Lili Nordgartova z Dunaja, ki je bila na našem gledališču ena najprijetljivejših primadon. Gospa Nordgartova je izza svojega ljubljanskega angažmana nastopala kot gost na raznih uglednih gledališčih z velikimi uspehi; tako na »Judski operi« na Dunaju in po raznih dvornih gledališčih na Nemškem. Tačas se je baval resno z nadaljnjimi pevskimi študijami, da se je spopolnila v dovršeno umetnico. Slovensko občinstvo jo bo gotovo kot ljubega gosta z veseljem pozdravilo.

— Nagle smrti je umrla včeraj jutraj bivša tobačna delavka vdova Ivana Bukovnik, stanujoča na Zobjeju št. 3. V največji bedi zapušča dva nepreskrbljena otroka. Zato prosimo vsa dobrohotna srca, da priskočijo ubogima sirotama na katerikoli način na pomoč. Eventuelne darove sprejema tudi naše uredništvo.

Redni letni zbor »Društva za varstvo in mladinskih skrb v sodnem okraju Ljubljana« bo 26. sušča 1913 ob 6. uri popoldne v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo odbora in računskih preglednikov. 2. Volitev enega odbornika in dveh računskih preglednikov. 3. Služajnosti.

Društvo za zgradbo in vzdrževanje sokolskega doma tel. društva Sokola II. v Ljubljani priredi dne 1. maja veliko pomladansko vrtno veselico na Babičevem vrtu. Ker ima društvo zelo blag namen — zgraditi Sokolu II. prepotrebni sokolski dom, prosimo vsa narodna društva, da blagovolijo ta dan nam prepustiti.

Nova Albanija.

Čarovna in resnična slička.

Iz »Srbske Zastave« prevel F. R-d-k.

Smatram za vredno, da to, kar sem nedavno doživel, zabeležim. Sedel sem na parniku »Wurmbrand«, kateri je prevažal albanske veljake, ali — kakor jih imenujejo Nemci — »notable«, v Valono, kjer so imeli nalogo sestaviti začasno albansko vlado, dokler se njihova zadeva ne reši končno pred Evropo, na korist splošne ljudske prosvete. Poleg mene je sedel v nepriljenem razgovoru tudi baron Prajer (za pravopis njegovega imena seveda ne jamčim, ker v cirilici je označeno njegovo ime le fonetično. Op. prev.), posredovalec trozveze, katere si je stavila nalogo, da »pravilno« zadovolji vse balkanske narode, ter da tudi Albanec pripomore do svoje države. Na ladji so bili gospodje »notable« gostje gospoda barona, kateri jih je tudi prav po gospodsko gostil.

Ni mi bil simpatičen. Bil je človek, kateremu bi lahko rekli, da bo »počil od napuha«, prava slika sočasnega Nemca. Razgovarjala sva se naravno o najnovejših stvareh in jaz sem »lomil kopje« za Srbe, a on se je navduševal naravnost fanatično za Albance.

— Ne morem se načuditi, rečem

mu mirno, tem evropskim veseliam, da tako forsirajo Albance! Kaj jih še ne pozna Evropa? To so eden od najstarejših narodov v Evropi, starejši kot Grki in Latinci, kljub temu pa niso mogli — z lastno močjo — niti koraka napraviti za napredek prosvete. Niso se mogli skoristiti niti z grško, niti z rimsko kulturo, in tako niti pozneje z italijansko, odnosno z bizantinsko, kakor da so se skregali s civilizacijami in prosvetami celega sveta, ničesar nočejo vsprejeti. Glejte, jaz sem prepotoval celo Albanijo skozinskozi, poznam narod, običaje, življenje, filozofijo in psihologijo a žal, moram priznati, da so to neukrotljivi evropski Zulufakri. Kaj sem že vse videl in slišal med njimi! Kako živinsko surovost, kako neizobraženost, divjaštvo! Strahno bi bilo govoriti o tem. Ako jih pustite same sebi, zgodi se ž njimi to, kar se je zgodilo z republikama Haiti in Liberija: začeli se bodo med seboj klati in morili ter s tem delati zapreke civiliziranim svojim sosedom.

— Ne Vi se motite, — pravi on, — to je narod zelo nadarjen, kateri se bo kmalu civiliziral, sante da se mu da v svobodi prilagoditi k temu. Oni so se res nekaj podivjajčili, moram priznati, ampak to samo vsled Srbov, s katerimi so se morali klati, da branilo svojo last. Kar se tiče

grške in rimske kulture, pripuščate gotovo, da je današnja nemška kultura veliko bolj, močnejša in čvrstejša; čim bodo okusili njene blagodesti, bodele uvideli sami, kaj se da narediti iz Albanca!

— Prepričan sem, da se šalite! Kaj so jih Srbi tudi tedaj napadali in ovirali, ko so bili Srbi Albancem brezorožna raja?

— He, takrat jih Turki niso priganjali na kulturno delovanje. Videli bodele, kako znajo to izvesti kulturni Nemci. Glejte, vidite te Albance, te moje drage goste, njihove »notable«. Kaj ni vsakdo med njimi rojen gentleman, razumen in resen? Na vsakem tem čelu se čita skrb za narodni blagor. Da, to so naši novi iskreni in blagi prijatelji.

— Da Vam nekaj povem. Tvrda je znana. Več njih dobro poznam. Evo tam Mahida, kateri hoče biti baje finančni minister. Ali veste, kdo je ta »notable« in gentleman? Več let je bil finančni stražnik — kaprol v Draču. Tekom svojega službovanja je obogatel s vtihotapljenjem in kontrebando, dokler ga niso prijeli in odpustili iz službe. Nekaj časa je bil zaradi tega tudi zaprt. Oni — desno od njega — je Poga, bodoči minister pravosodja. Bil je pisar v »učumatu« (sodniji) v Skadru. Goljufal in sleparil je uboge ljudi, kar je Turčija mirno gledala. Potem je od-

peljal neko kristjanko in jo prodal jedemu paši. Več časa ga ni bilo v Skader, dokler se ni vse pozabilo. Oni »adrapovac« (baraba) poleg okna, to je, vidite, Lelivosi; ta bode baje minister pošte. Bil je v Skadru pismonoša pred tremi leti, nekega lepega dne ga je zmanjkalo in ž njim tudi neke važne pošiljke iz Rusije namenjene ruskemu konzulu v Skadru.

— Morda je storil to iz patriotizma in sovražstva proti Rusom, in je hotel s tem koristiti Turkom?

— Da, iz patriotizma! Ta pošiljatev je obstojala namreč iz državnih ruskih bankovcev, odločenih za plačo konzularnim uradnikom. Do sedaj ga ni bilo videti nikjer, sedaj se je — ta gentleman — zopet pojavil. Oni tam, s tem zverskim obrazom, oni pri vratih, to je Pekijari, podpredsednik vlade. Ne zna ne čitati, ne pisati, a prvi ubijalec in nasilnik v Draču. Pravijo, da je dvajset ljudi že ubil. In vsi ti hočejo napraviti državo, red, kulturo!

— Ti so samo začasni, pozneje se najdejo bolji. Znali bomo, ako je res tako, izbrati med njimi najboljše, da se stalno stori država.

— Greh Vaši duši, ker ovirati Srbijo in Grško. In kake bode meje te nove Albanije?

— E, vse kjerkoli so Albanci, to mora biti njihova. Od morja pa do

Ovčjega polja, Plav, Novega Pazarja, Skoplje, Bitolj, Prilep, Ohrid, Kostur, Janina, Preveza, Valona, Drač, Skader, to so vse njihova središča.

— Kaj bi pa potem dobila Srbija?

— Srbija? Morda nočete zahtevati, da trgamo Albancem in dajemo nenasitnim in lakomnim Srbom? V ostale, Srbija dobi neke dele novopazarskega sandžaka. Žbevac in Kumanovo. Kaj ni to dovolj?

— Kaj so zato umirali Srbi in doprinesli tolike žrtve, da napravijo veliko Albanijo? Kaj morajo biti Srbi vedno le pastorki?

— Pa, kdo jim je kriv? Kdo jih je silil v vojsko? Zakaj so osvajali ono, kar ni njihovo? Ko bi se jim tudi dalo vse, ali bi mogli kultivirati vse te kraje? Vsakemu narodu je treba, dati to, kar je njegovo. To je naš vzvišen princip.

Nisem se mogel več vzdrževati, tako me je ostrupljal cinizem tega hinavca, verna švabska figura.

— E, dobro tedaj, rekel sem ogorčeno, po mojem mnenju je treba resnico privedi do skrajnosti. Znano Vam je, da so v južni Italiji in drugje večje albanske naselbine, potrebno bi tedaj bilo, da jih priklapi- te k svobodni Albaniji.

(Konec jutri.)

— Iz gledališke pisarne. Danes v torek, dne 25. marca ob treh popoldne (izven abonementa, za lože repar) za veliko tujsko predstavo priljubljena Offenbachova opereta »**Orpheus v podzemlju**« zadnjič v sezoni. Ob 7. uri zvečer za par »Kralj na Betajnovi« z gospodom Ignacem Borštnikom, našim rojakom, članom hrvaškega deželnega gledališča v Zagrebu, kot gostom. Po devetletnem presledku pride zopet Ivana Cankarja delo na oder. Tačas je bilo z najlepšim uspehom proizvajano v Trstu in v Pragi, in brez dvoma je, da pride z odličnim gostom do popolne veljave. Z gostovanjem gospoda Borštnika je zvezana proslava tridesetletnice njegovega igralsstva. Enajst let je deloval na ljubljanskem gledališču, vse hkrati — igralec, režiser, učitelj, upravnik dramatičnega društva, avtor in prevajalec, glavni isticatelj repertoarja. Devetnajst let je bil v Zagrebu na vse strani delaven, vreden drug hrvaškemu Tijanju, cenjen umetnik, spoštovan človek, priljubljen kolega. V svojih spisih in pesmih se izraža njegovo hrepenenje po slovenski domovini, želel si je nastopiti na domačih tleh v izvirni slovenski drami — danes ga bomo gledali, velikega slovenskega umetnika, enega prvih, kar jih je rodila naša zemlja.

Zadrudna gostilna članov NDO. v Trstu in nepravilno postopanje njene odbora. Prejeli smo: Pod naslovom »Zadrudna gostilna članov NDO.« se je osnovala pred tremi leti pod okriljem Nar. del. organizacije društvena gostilna. Na čelo te prekoristne zadrude je bil izvoljen sporazumno s centralnim odborom NDO, odbor, ki je v začetku pravilno postopal; držal se je zadrudnih pravil. Toda sedaj je vse drugače. Sedanji odbor, ki mu načeluje g. Šorn, postopa naravnost proti določbam zadrudnih pravil, kar je vredno graje, § 4. zadrudnih pravil se glasi: Zadrudniki so samo redni. Vsak poštenjak, ki se dopolni 20 let in je član »Narodne delavske organizacije« v Trstu, sme pristopiti zadrugi. (Člani zadrude so lahko ustanovljeni, redni ali pa podporni člani NDO.) Sedanji odbor te določbe pravil ne mara upoštevati. — Dne 16. t. m. se je vršil občni zbor omenjene zadrude. Na obzvoznem zboru so se nekateri izmed navzočih članov oglasili k besedi in so zahtevali, da morajo biti dotični, ki hočejo postati člani zadrude, obenem tudi člani NDO., kar stoji črno na bellem v pravilih. Gosp. predsednik je prišel v majhno zadregu, iz katere pa si je znal kmalu pomagati. Konstatiral je, da imajo člani, ki protestirajo, na podlagi zadrudnih pravil popolnoma prav; da smejo biti torej člani zadrude samo tisti, ki so člani NDO. Ni pa konstatiral, če so vsi zadrudniki, oziroma, če so vsaj izvoljeni odborniki — člani NDO, iz zanesljive strani smo izvedeli, da je celotno precejšnje število novoizvoljenih odbornikov — med njimi tudi g. Šorn — ki niso ne ustanovljeni, ne redni in ne podporni člani NDO. Ti odborniki si bržkone mislijo, da zadostuje, če prihajajo od časa do časa na kakšno veselico, uprizorjeno od Nar. delav. organizacije. Da to ne zadostuje, da na ta način še nimajo pravice postati člani zadrudne gostilne, še manj pa odborniki, to bi morali oni znati, če pa niti tega ne znajo, pa je to zelo žalostno dejstvo, kajti odbornik društva bi moral, če že družega nič ne zna, vsaj pravila dobro poznati. Obračamo se pri tej priliki na centralni odbor NDO., da on celo zadevo natančno preišče, da pregleda, kdo ima pravico do članstva zadrudne gostilne in kdo ne, in da vso stvar čimprej mogoče uredi, da bodo ti nedostatki vendar enkrat odpravljeni. Za sedaj naj to zadostuje. Če pa centralni odbor NDO. tozadevno ne bo ukrenil ničesar, pa bomo prisiljeni nastopiti energično na kompetentnem mestu.

Zapostavljanje Slovencev v zadrudni bolniški blagajni pekovski obrti v Trstu. Iz vrst tržaških pek. kovskih pomočnikov smo prejeli: V konzorcijski bolniški blagajni pek. kovske obrti v Trstu se dogajajo pek. ovskim pomočnikom slovenske narodnosti velike krivice. Tamu se

bogve kako čuditi, kajti pri zadnjih volitvah v bolniško blagajno so zmagali socialni demokratje. Da so oni v narodnem oziru skrajno krivični, tega nam ni treba poudarjati. Vsak, ki je količkaj vzbujen, mora to opaziti. Trži, socialni demokratje, bodisi slovenski ali italijanski, so italijanski nacionalci. To se n. pr. najbolj opazi pri institucijah, ki jih imajo oni v rokah. V okrajni bolniški blagajni ne govorijo slovensko, slovenskih tiskovnih tudi nimajo. V delavski zavarovalnici proti nezgodam s Slovenci naravnost barbarstvo postopajo. Za enkrat ne bomo naštevati vseh institucij in slučajev, pač pa hočemo izpregovoriti o naši pekovski bolniški blagajni. V tej blagajni, ki je kakor smo že omenili, v socialno demokratičnih rokah, imajo nastavljenega zdravnika, ki ni zmožen slovenskega jezika, dasiravno so člani blagajne v veliki večini Slovenci. Ta zdravnik dela Slovincem krivice. Predpravice imajo pri njem Italijani, zato ker je sam Italijan, oziroma italijanski nacionalist in čuti vsled tega bolj z Italijani kakor pa s Slovenci. Kolikokrat se je že pripetilo, da Slovinci niso bili sprejeti v zdravniško oskrbo! Italijana sprejmejo, če tudi ni tako bolan, Slovence pa ne, dasiravno je tako bolan, da ne more delati. Vprašamo, kaj naj počne pekovi pomočnik, ki vsled bolezni ni zmožen za delo in ga bolniška blagajna, katere član je, ne mara podpirati? Nadalje moramo konstatirati, da ta, v socialno demokratičnih (torej mednarodnih) rokah se nahajajoča bolniška blagajna nima niti ene v slovenskem jeziku pisane tiskovine. Celo pravila so natisnjena izključno v italijanskem jeziku. Slovenski jezik prezirajo, ga zasramujejo. In to so mednarodni socialni demokratje! Ali ni njihova mednarodnost krinka, na podlagi katere slepijo Slovence in podpirajo italijanski nacionalizem? Program socialno demokratične stranke pravi, da socialni demokratje obsojajo predprave enega ali drugega naroda v državi, da stojijo torej v narodnostnem vprašanju na stališču enakopravnosti vseh narodov. Toda kaj jim mar program! Požvižgajo se nanj. Njihov program je torej samo na papirju, v praksi pa delujejo naravnost proti njemu, v praksi podpirajo v narodnem oziru močnejše narode, tiste torej, ki delajo našemu ubogemu slovenskemu narodu v zvezi z vladno velike krivice, ki ga zatirajo na vseh poljih in ga hočejo popolnoma ugonobiti. Kar smo, zgoraj navedli, je le žarek gnilebe, ki ekzistira v tržaški socialno demokratični stranki. Le to je dobro, da se bližajo volitve v konzorcijsko bolniško blagajno pekovske obrti. Če s tega mesta pozivljamo vse zavedne slovenske pekovske pomočnike v Trstu, da se na volitve temeljito pripravijo. Dokler bodo sedeli v bolniški blagajni socialni demokratje, tako dolgo se bodo dogajale v njej Slovincem krivice. Zaradi tega na delo! V vodstvo blagajne narodne moči!

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

DRUGI KORAK AVSTRIJE PROTI ČRNIgori.

Dunaj, 24. marca. Današnji listi poročajo, da nosi druga nota, ki jo je Avstrija podala Črnigori, na sebi znak ultimata. (Vesti takšne vrste diše še po oni senzacionalnosti, ki so jo židovski in krščansko socialni listi velikonočni teden proizvajali, radi česar jim ni mnogo verjeti.)

ODGOVOR ČRNEGORE.

Cetinje, 24. marca. (Posebno poročilo.) Črnagora je že dala Avstriji na drugo noto odgovor.

Dunaj, 24. marca. Z ozirom na odgovor Črnegore izide v jutrajšnjih listih uradni komunik, ki danes zato še ni bil objavljen, da bi inozemski listi ne imeli prekmalu poročila.

TURSKI LISTI PRIPRAVLJAJO JAVNO MNENJE ZA MIR.

Carigrad, 24. marca. Listi, ki so še včeraj v navdušenju klicali in pozivali vlado, da se bojuje do zadnjega, so danes spremenili svoje pisanje. En list piše, da o vojni in miru ne bo odločevala porta temveč armada se bo morala izjaviti, ako je mogoče še uspešno bojevanje. V slučaju, da se odločujoči krogi pri armadi izjavijo, da je boljše skleniti mir, tedaj bo Turčija mir sklenila, kar ji bo v toliko lažje, ker ima garancije za prevzetje enega dela državnega dolga in za prosto veroljupovedanje prebivalstva, ki biva v zemljah, ki jih Turčija odstopa balkanskim državam. "Ikdam" piše, da stoji mir pred vrati.

KAJ PA K TEMU POREČEJO VELESILE?

Carigrad, 24. marca. Včeraj so se ponovile demonstracije proti patriarhu Persian v Periški; 5 oseb je bilo ranjenih. Policiji se je le z veliko silo posrečilo napraviti mir.

NOTA VELESIL IN ZAVEZNIKI.

Sofija, 24. marca. »Mir« piše z ozirom na znane predloge velesil, da bo posredovanje šlo še dalje in se ne bo pri teh točkah vstavilo. Kar se pa tiče zahtev velesil, da morajo takoj z mirovnimi pogajanjmi prenehati vojne operacije, pa pravi »Mir«, da je silno dvomljivo, da bi zavezniški brez jasne in trdne garancije, da se mir tudi sklene, to zahtevo velesil sprejeli. Ničnost in neuspeh londonskih konferenc, za časa katerih so vojne operacije počivale, kar so skušali Turki dobro izrabiti, so zaveznikom še vse preveč živo pred očmi, kot da bi šli isto pot.

LAHI O OBSTRELJEVANJU SKADRA.

Rim, 24. marca. »Agenzia Stefani« poroča iz Skadra 5. marca (!) o brezobzirnem bombardiranju Skadra s strani črnogorske armade, ki se ne ozira niti na cerkve niti na konzulate, niti na dobrodelne zavode, tudi so na teh zavodih bele zastave, zastave Rdečega križa in Rdečega polmesečca. Ker pa vsled tega bombardiranja trpi največ civilno prebivalstvo, sta napravila avstrijski in italijanski konzul pismene zahteve, da bi smelo civilno prebivalstvo oditi, toda vojni uradi so se temu odločno uprli; niti ruski in francoski konzul nista opravila ničesar. Drugo poročilo z dne 17. marca trdi, da je padlo 1000 šrapnelov v mesto, ki so močno poškodovali krščanski del mesta. Konzularna konferenca je hotela skle niti, da naj se obvesti vlade, ki bi podvzele proti Črnigori odločno stališče, da ne sme mesta obstreljevati, čemur sta se uprila ruski in francoski konzul, ki sta izvajala, da bi bila s tem Črnagora proti nevtralnemu stališču velesil v svojih vojnih operacijah ovirana. Na neko prošnjo za podporo civilnega prebivalstva je Essad pašah odgovoril, da ne more rezervnega življa, ki je namenjen za vojaštvo, razdeliti med prebivalstvo. Radi tega obstreljevanja niti Italijani niti Nemci ne morejo spati. Zanimivo bo, ako podamo čitateljem po ročilo, kakšna grozodejstva so uganjali Nemci na prebivalstvu mesta Straßburg, ko so ga oblegali (poročilo prinesemo jutri).

BERCHTOLD DEMISIJONIRA.

Budimpešta, 24. marca. Radi tolikih blamaž in porazov je sklenil Berchtold — avstrijski zunanji minister — demisionirati, kakor hitro bo kriza rešena.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Naročite in širite »Dan«

Modistinja Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg
priporoča cenj. damam različne

slamnike

po najnižjih cenah. Sprejema tudi vsa popravila in jih izvršuje točno in najceneje. — Za obilen obisk 181

MINKA HORVAT.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglašilih ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glince 92.

Meblovana soba se takoj odda. Igriška ulica 6 na desno 2. vrata. 217—4

Mala meblavana soba s posebnim vhodom se odda s 1. aprilom v Salendrovi ulici št. 4. 219—3

V Ljubljani se izdelujejo Žagarjeve kape samo na Starem trgu 32.

Rodbina Furlan naznanja tužnim srcem, da je naša soproga in mati, gospa

Franciška Furlan

včeraj ob 1. ponoči po kratki in mučni bolezni v Gospodu zaspala.

Pogreb pokojnice bo danes ob 5. uri popoldne iz mrtvašnice sv. Krištofa na pokopališče pri sv. Križu.

Ljubljana, 25. marca 1913.

Ljudmila, hči. Franc, soprog.

Kupi se rabljeno moško in žensko

kolo.

Kdo, pove »Prva anončna pisarna«.

Pozor! Pozor!

Sokoli!

Najnovejše

gramofonske plošče

Proste vaje za III. slovenski vsesokolski zlet v Ljubljani 1913.

Tri plošče skupaj K 7 50

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg št. 9.

Največja zaloga gramofonov in plošč. Cenik! brezplačno.

V plačilne težkoče zašli trgovci in industrijci

se ranžirajo

najhitreje in popolno diskretno in se v to svrhu tudi denar pre-skrbi.

Vprašanja pod »Filijalka Ljubljana« na upravo »Dneva«.

146

Slovenci! Spominjajte se naše prekoristne Ciril in Metodove šolske družbe!

Edna posebnost likerja je

Zdravnik želodca.

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna upliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Ustanovljeno leta 1900.

Pariz 1905. London 1905.

Slavn. občinstvu v mestu in na deželi vljudo priporočam največjo zalogo krasnih

nagrobnih vencev in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako, da si vsakdo lahko izbere.

Fr. Iglič :: Ljubljana ::
Mestni trg 11-12.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Cilindre, klobuke, čepice, kravate, perilo itd. v krasni izbiri nova specialna modna in športna trgovina za gospode in dečke

J. KETTE

Ljubljana, Franca Jožefa c. 3.

Za Veliko noč

sem prejel

nad 4000 komadov oblek za gospode naj-novejše mode od K 12— naprej

„ 2000 komadov oblek za dečke naj-novejše mode od 8— „

„ 2000 pralnih kostumov za otroke od „ 2— „

„ 1500 raglanov v najnovejših barvah za gospode in dečke od 14— „

„ 3000 modnih hlač 4— „

„ 1500 pelerin 10— „

„ 15000 damskih kostumov, raglanov, prašnih manteljev, bluz in kril po čudovito nizki ceni

Postrežba točna in solidna.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič

Ljubljana — Mestni trg šte. 5.

Kolesarji! Pazite,

da ne padete

v roko raznim spekulantom in ne dajte se pre-motiti pri nabavi kolesa od papirnatih obljub, dokler se niste ogledali mo-veliko zalogo prvovrstnih in origi-nalnih „Es-Ka in Adler“ koles.

Blagovolite si torej ogledati in prepričali se bode-te, da se najboljši in primerno najcenejše kupi samo

pri strogo solidni tvrdki

ANA GOREC

špecialna trgovina s kolesi in deli

Ljubljana, Marije Terezije cesta 14

(Novi svet).

Zahtevajte cenik. Največja izposojevalnica koles.